

Hrvatska Možda ste propustili

Hrvatski prostor nužno je obraniti od društveno štetnih i etički dvojbenih pothvata te surogata koji ne pripadaju ovom podneblju

Objavio Smiljana Škugor-Hrnčević - 18. listopada 2023. u 20:10

f t G+ p 🗨️

Foto: Grad Makarska, hoteli Jadran, montaža Narod.hr

Kada se spomenu riječi „zaštita hrvatskog prostora“ većina ljudi odmah pomisli na bespravnu gradnju kojom je neki drznik, uglavnom bogat i politički moćan, negdje na obali ili u Istri na poljoprivrednom, šumskom ili zaštićenom zemljištu na kojem je zabranjeno graditi, ipak izgradio novu kuću, višestruko proširio postojeću, oteo pristup plaži, ili jednostavnim rječnikom, prekršio zakone, i uzurpirao/ukrao ono što nije njegovo već lokalne zajednice.

Tekst se nastavlja ispod oglasa

Druga pomisao na „zaštitu hrvatskog prostora“ je loše gospodarenje tim prostorom od strane gradova, županija i same države, a što budi još pogubniji osjećaj upravo zbog nedovoljnog ili čak pogrešnog planiranja njegova korištenja. Na ovo potonje često se pomisli u kontekstu prostornih i urbanističkih planova gradova i općina uz more gdje, lokalne vlasti pod diktatom turističkih izazova i moćnih investitora rijetko, ili nimalo sagledavaju svoj prostor u kontekstu da se preizgrađenošću on može potrošiti i time trajno naružiti.

TEKST SE NASTAVLJA NAKON OGLASA

Digitalno izdanje METRO kataloga nudi više od 10.000 proizvoda! Saznaj više!

Las Vegas u Varaždinu!

Sponsored by Midas

> Deklaracija o hrvatskom prostoru – vapaj za očuvanjem nacionalnog blaga

Od utrke za stjecanjem prihoda i „podizanju razvijenosti“ nisu imune ni lokalne vlasti koje ‘skrbe’ za turistički neatraktivne prostore, one uglavnom na kopnu, a u kojima sve češće niču

razne industrijske zone, proizvodni inkubatori, razna odlagališta, drugim riječima kada u tu svrhu poljoprivredne i šumske parcele prenamjenjuju u građevinske na kojima potom nastaju ogromne hale u kojima se nešto proizvodi ili uglavnom skladišti.

Tekst se nastavlja ispod oglasa

*Foto: Grad Makarska
(devastacija gradske jezgre u Makarskoj)*

Planiranje korištenja zemljišta uređeno je Zakonom o prostornom uređenju, Zakonom o gradnji i Zakonom o komunalnom gospodarstvu, pa čak i ako nisu dovoljno dobri, da ih se primjenjuje i poštuje situacija s hrvatskim prostorom bila bi kud i kamo bolja, mišljenja su mnogi.

Danas izgleda da nama u Hrvatskoj samo turizam omogućava život

Polazeći od činjenice da je prihod od turizma postao itekako značajan dio hrvatskog proračuna ugledni arhitekt Jerko Rošin kroz metaforu povezuje turizam i čistu, prekrasnu i očaravajuću rijeku koja teče.

Kao metafora turizma rijeka je puno više od samo tog doživljajnog aspekta, jer rijeka je voda, a voda znači život. Danas izgleda da nama u Hrvatskoj samo turizam omogućava život, pa nam zato ne bi trebalo biti svejedno kakav mu je tok. Naime, događa se da rijeka katkad jedva curi dnom korita, a koji put toliko nabuja da uokolo napravi štetu. Najgore je kad presuši, ali nije dobro ni kada nekontrolirano teče.

> Deklaracija o hrvatskom prostoru: U politikama je očito zanemarivanje suvislog gospodarenja prostorom

Naša je sreća što smo bogati naslijeđenim blagodatima, čistom prirodom i sveopćom kulturnom baštinom kao izdašnim izvorima naših turističkih rijeka, ali naša je nesreća pomanjkanje pameti da shvatimo kako se upravo stoga ta izvorišta ne smije zagađivati. Pogotovo zato što naša voda u mnogo čemu nije ista kao neka tuđa, posebna je, drukčija i zato može biti jedinstvena na svjetskom tržištu žednih. Čak doslovno i naš H₂O, dok ga još uvijek nismo drugome u nepovrat ustupili, smatra Rošin i neophodnim drži znati po čemu je ta naša turistička rijeka posebna i zašto bi se netko baš njenom vodom 'napojio', a ne nekom drugom; kad je već nudimo.

Dobri i loši objekti

Podsjećajući na prve turističke izgradnje na jadranskoj obali ističe da su one rezultat htijenja i mogućnosti pojedinih sredina..., a dobivali smo, kaže, objekte i dobre i loše. To je vrijeme kada do tada gotovo nepoznati krajevi obale postaju turistički poznata imena, poput npr. Brela i Primoštena, te kada otoci postaju „kopna“ na koje je ipak moguće stići. Na tim prvim koracima griješilo se mnogo u neznanju investitora i projektanata, ali su se... gradili i objekti koji i danas imaju veliku vrijednost i značaj u turističkoj ponudi, poput hotela „Maestral“ u Brelima.“

Foto: Jadran hoteli (Uvala Scott kod Kraljevice primjer je dobre gradnje uz poštivanje krajobraza i identiteta)

Sredinom 60-tih godina već se rade razne studije o turističkom razvoju, ali i nadalje je vrlo izražen tip paviljonske izgradnje – samostalnih isključivo smještajnih objekata u prirodi. Tek iznimno neki od smještajnih objekata svojom osebujnom arhitekturom, poput „Uvale Scott“ arhitekta Igora Emilija predstavljaju ono što bi, smatra Rošin i danas trebalo predstavljati naše lice turističke ponude u arhitektonskom pogledu našeg podneblja. No, podsjeća da su uslijedile 70-te, vrijeme uzavrelog razvoja, naprosto opsjednutosti građenjem, u kojem su se zbog silne brzine programiranja, projektiranja i izvedbe počele potkradati greške. Hotelske jedinice od preko 500 postelja, kao što su hoteli „Lav“ i „Medena“ naprosto postaju modelom.

Tekst se nastavlja ispod oglasa

> Deklaracija o hrvatskom prostoru: Apolitika i Uredba o Zaštićenom obalnom pojasu 'ignoriraju se i ne provode'

Prvim simpozijem o Humanističkim vrijednostima turizma, održanom u Zadru 1978. godine, pokušalo se raspraviti negativne posljedice turističkog razvoja i potrebe turizma u smislu zadovoljenja određenih humanih vrijednosti te je zaključeno kako će humanistička vrijednost turizma biti izraženija ukoliko turističke građevine budu svojom arhitekturom što više u mjerilu čovjeka i prirode, te temeljene na pozitivnim vrijednostima graditeljskog naslijeđa.

Trideset godina kasnije i Znanstveno vijeće za turizam HAZU organiziralo je u travnju 2008. Međunarodni znanstveni skup „Identitet jadranske turističke arhitekture“. Na njemu se propitivalo „znamo li tko smo i što smo i kako se prepoznajemo, da bi najprije govorili o sebi samima, o svom identitetu, pa tek onda kako se on odražava na ono što radimo“, podsjeća Rošin kojemu je kako kaže, prvi uvjet u gradnji turističkih sadržaja, gradnja koja poštuje autohtonost i dušu nekog mjesta.

Navodeći da se zahtjevi turističkog tržišta stalno mijenjaju, pa se zbog komercijalnih razloga ponuda mora prilagođavati potražnji to ne bi smjelo značiti da se naš turistički resurs, kako proračunski definiramo našu prirodnu i graditeljsku baštinu, treba rastakati uništavajući njegov identitet. Naš prostor ima svoju jedinstvenost koju treba sačuvati, a ne prigodno krčmiti upravo zato da ostane turistički resurs prepoznatljivog lica, a ne „zaveden i ostavljen“ da se poslije sam o sebi brine.

Važnost Deklaracije o hrvatskom prostoru

Zato je važno ono o čemu govori Akademija arhitektonske umjetnosti i znanosti svojom „Deklaracijom o hrvatskom prostoru“, kaže Rošin i podsjeća na dio teksta iz Deklaracije koji glasi: „Hrvatski prostor trenutačnom potrošačkom ovisnošću ne smijemo učiniti neobnovljivim, trajno izgubljenim bogatstvom, otužnim ambijentom demografske i socijalne pustoši. Hrvatski primarni prostor sačuvati nedirnutim i onda kada je on stavljen pod institucionalnu zaštitu, a pogotovo onda kada nije, jer već danas, na konačnoj i ograničenoj Zemlji, nedirnut i neoskrvrnjen prostor najveća je vrijednost.

Tekst se nastavlja ispod oglasa

Hrvatski prirodni i kulturni prostor osokoljenom društvenom odgovornošću arhitektonske struke obraniti od društveno štetnih i etički dvojbenih pothvata; obraniti ga od surogata koji ne pripadaju našem podneblju kako bi suvremena hrvatska arhitektura odvažnije promicala pripadnost vlastitomu prostoru i kulturi.“

** Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva Agencije za elektroničke medije*

Tekst se nastavlja ispod oglasa

Podržite nas! Kako bismo Vas mogli nastaviti informirati o najvažnijim događajima i **temama koje se ne mogu čitati u drugim medijima**, potrebna nam je Vaša pomoć. Molimo Vas podržite Narod.hr s 10, 15, 25 ili više eura. Svaka Vaša pomoć nam je značajna! Hvala Vam! Upute kako to možete učiniti možete pronaći **OVDJE**

OZNAKE AEM Hrvatski prirodni i kulturni prostor jerko rošin